

Прізвище, ім'я, по батькові : *Богоніс Світлана Зіновіївна*

Рік народження : *19.11.1971р.*

Освіта :*середня спеціальна – Чернівецьке педагогічне училище;
вища - Чернівецький державний університет*

Спеціальність за дипломом : *викладач географії*

Стаж безпосередньої педагогічної роботи : *25 років*

Місце роботи : *ЗОШ І-ІІ ступенів с.Перемилів*

Посада : *вчитель географії*

Кваліфікаційна категорія: *вчитель вищої категорії*

Проблема, над якою я працюю уже багато років: «Розвиток предметної компетентності учнів через впровадження географічного краєзнавства».

Географія дивиться у телескоп;

Краєзнавство – у мікроскоп.

В.П. Семенов-Тянь-Шанський

Зміни у суспільному житті, які ми спостерігаємо сьогодні, позначились і на розвитку освіти.

У державному стандарті загальної географічної освіти зазначається: «Географія - одна із базових шкільних дисциплін, яка об'єднує в собі природничі і суспільні знання.» Одним із головних завдань шкільного курсу географії є формування в учнів цілісного географічного образу планети Земля, починаючи від вивчення рідного краю і держави та, закінчуючи пізнанням глобальних закономірностей і процесів.

В системі шкільної географічної освіти кожен з позакласних курсів географії є важливою і необхідною ланкою для розвитку учнів. Велике значення мають знання з фізичної географії, важливим є вивчення географії материків і океанів, вивчення природних умов і розвитку країн нашої планети, значна увага приділяється вивченню економічного розвитку України як самостійної Європейської держави, але знання географії рідного краю є чи не найголовнішим.

Учитель, обізнаний з рідним краєм лише за літературними джерелами не може конкретизувати складні географічні поняття. Учні з інтересом сприймають пояснення з використанням краєзнавчого матеріалу, тоді, коли вчитель подає його так, що діти відчують шелест листя в лісі, плескіт хвилі, пахощі весняного повітря. Цього можна досягнути лише тоді, коли сам бачив те, про що розповідаєш.

Ще під час навчання в Чернівецькому державному університеті захоплювалася роботою своїх викладачів: доктора географічних наук, професора, академіка АН вищої школи України Жупанського Я.І, доцента Кілінської К.Й. Їхній високий професійний рівень, велика любов до географії сприяли і моєму фаховому росту. Моє хобі – це подорожі. Я побувала в Києві, Москві, Санкт-Петербурзі, Новгороді, Пскові, Грузії. З власною сім'єю, а також зі школярами я об'їздила усю Тернопільську область: Кривчинська печера «Кришталева», Нирківський водоспад, заповідник «Медобори», Хоростківський та Гермаківський дендропарки, Карпати, Закарпаття (Солотвино), Шацький національний парк.

У результаті роботи бачу плоди своєї праці: підвищується престиж предмета географії, учні застосовують теоретичні знання на практиці.

Пізнають нерозривну єдність, природного середовища і людини, показують глибокі знання на олімпіадах.

Людина повинна розуміти свою життєву та професійну мету, намітити шляхи її досягнення і йти до неї.

Мій девіз у житті: "Ніколи не зупинятися на досягнутому".

- 2014 рік - I місце у районному етапі Всеукраїнського конкурсу "Вчитель року". (номінація географія) . Участь в обласному етапі.

- 2013 рік-участь у предметній олімпіаді “Олімпус”
- 2014 рік-участь у предметній олімпіаді “Олімпус”
- 2015 рік-участь у предметній олімпіаді “Олімпус”
- 2016 рік-участь у предметній олімпіаді “Олімпус”
- Видала в друк книгу «Перемилів. Мала батьківщина»
- Видала в друк книгу «Природні умови і ресурси Гусятинщини. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках географії»
- Розробила цикл уроків з географії
- Сприяю участі учнів в районних та шкільних олімпіадах, конкурсах, оглядах.
- Працюю над розвитком творчої компетентності учнів, їх обдарованості.
- Займаюся самоосвітою, вивчаю матеріали передового професійного досвіду
- Участь у роботі методичного об’єднання вчителів географії

Лютий 2013 року доповідь на тему: «використання можливостей інтернету для розвитку наукового і творчого потенціалу учнів. Аналіз інтернет ресурсів з географії»

Березень 2015 року обмін досвідом «Розвиток предметної компетентності учнів через впровадження географічного краєзнавства»

Під час засідань методичних об’єднань мною було проведено відкриті уроки з різною тематикою. На цих уроках я використала необхідні наочні посібники: настінні карти, таблиці, колекції мінералів і корисних копалин, відеофільми, презентації, портрети відомих дослідників різних географічних об’єктів. Застосовувала різноманітні види роботи на уроках: робота в малих групах, парах, проектна робота, дослідницька робота зі створення колекції мінералів і гірських порід своєї місцевості.

Позаурочна діяльність

- Проект “Моє село – моя Батьківщина”
- Суд над антропогенним чинником
- Чорнобиль – біль і трагедія
- Степан Рудницький – видатний географ
- Українське Полісся і творчість Лесі Українки
- Вікторина “Люби, вивчай і знай свій рідний край”
- Конкурс “Моя Україна”

Мої послідовники

- Сигіль Віктор Михайлович – випускник Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка(географічний факультет)
- Верес Зоряна Іванівна – випускниця Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка(географічний факультет)
- Бакан Світлана Богданівна - випускниця Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка(географічний факультет)
- Галабіцька Олеся Богданівна – випускниця Чернівецького університету ім. Ю.Федьковича(географічний факультет)
- Богоніс Іванна Ігорівна – випускниця Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка(географічний факультет)

Форми і методи практичного вирішення проблеми

Найкращий шлях до пізнання – умотивована пізнавальна та самостійна активність учнів у навчальному процесі, їхня продуктивна діяльність. Міцні та глибокі знання формуються за умови, коли в учнів з'являється пізнавальний та пошуковий інтерес. Тому у своїй роботі керуюся, озвученим ще у XVIII ст., висловлюванням Ж.Ж.Руссо: «Безпосередня зацікавленість – ось великий рушій, двигун, єдиний, який бачить правильно, точно і далеко; цікавість, або інтерес, у педагогічній системі є наріжним каменем навчання».

Основною формою організації навчальної діяльності є урок. Обираючи певну тему уроку, уважно аналізую навчальний матеріал, усвідомлюю, що урок має бути корисним не тільки в його змісті, а й тому, що навчає працювати різними методами. Таким чином, намагаюся використовувати їх на уроках географії як для активізації навчального процесу, так і для перевірки засвоєння програмового матеріалу, виявлення рівня знань та вмінь учнів.

Вважаю, що функція мотивації як етапу уроку – швидко налаштувати клас на роботу та відповідно до теми уроку. Отже, мотиваційний етап кожного уроку повинен бути різним за змістом і формою та обов'язково враховувати вікові особливості учнів; учитель повинен продумувати засоби, методи, способи формування мотивів і пізнавальних інтересів, враховуючи краєзнавчий принцип навчання та набуття учнями життєвих компетентностей.

Методом «Мозкового штурму» збираю інформацію та разом з учнями створюємо «дерево пізнання».

Методом «Розвитку творчого мислення» під час вивчення теми «Погода» у 6 класі, використовуючи дані спостережень з'ясовую, які напрями вітрів, повітряні маси, циклони й антициклони формують погоду нашого краю.

На завершення **методом контролю та коригування** з'ясовуємо особливості помірного клімату, що переважають на території України.

Вивчаючи у 8 класі тему «Ландшафти і фізико-географічне районування», використовую **метод «усвідомлення»**, за допомогою екскурсії екологічною стежиною, знайомимось з ландшафтами околиць (територіальними рангами) і з'ясовуємо, що місцеві урочища старожили називали відповідно до поширення географічного положення (Ставицько, Ставки, Заріка, Запотік, Кінець), рельєфу (Зогора, Горб). Додому учні отримують завдання зібрати відомості про мікротопоніми сільського кутка, де вони проживають.

Зібрані зразки гірських порід і мінералів під час екскурсій в природу, туристичних екскурсій, а також у період літніх канікул – наочний краєзнавчий матеріал при виконанні практичної роботи № 5 «Ознайомлення зі зразками мінералів та гірських порід магматичного, осадового та метаморфічного походження за шкільною колекцією та колекцією своєї місцевості», (бклас).

Під час виконання практичної роботи №6 «Ознайомлення з компонентами природи своєї місцевості, виявлення зв'язків між ними на прикладі природних комплексів (заплав, схилу берега, яру, озера, болота, тощо)» (6 клас) з учнями вивчаємо місцеві природні комплекси на прикладі заплави річки Тайна. (додаток)

Я переконана, що наявність краєзнавчого матеріалу на уроках спонукає учнів спостерігати, вимірювати, фіксувати, порівнювати власні спостереження з іншими джерелами інформації, пояснювати, систематизувати, класифікувати, встановлювати зв'язки між різними фактами та явищами, а інколи до глибокої науково-дослідницької роботи.

Під час вивчення теми «Зони мішаних і широколистяних лісів» **методом розвитку творчого мислення** з'ясуємо, що є спільного між зоною Полісся і Малим Поліссям, про особливості заповідного фонду Малого Полісся (ландшафтний парк).

Закінчую вивчення теми «Ландшафти і фізико-географічне районування» **дискусією, де мотиваційним елементом є легенда** «Звідки взялася Україна», записана від старожилів. Прослухавши легенду, учні повинні з'ясувати, чи має вона наукове обґрунтування відносно поширення природних зон у межах України.

Краєзнавчий аспект у вивченні географії.

Краєзнавчий підхід у здобутті географічних знань. Головним джерелом знань про рідний край є краєзнавчі об'єкти. За основними напрямками вивчення їх умовно можна поділити на такі групи:

- адміністративно-територіальні (населений пункт, район, область, край, країна);
- економічні (заводи, господарства, шахти);
- історичні (пам'ятки, заповідники, пам'ятки природи);
- культурно-мистецькі (театри, музеї, бібліотеки, навчальні заклади);
- природні (форми рельєфу, водойми, корисні копалини, рослини і тварини).

Краєзнавчий матеріал – найкраще унаочнення під час вивчення багатьох тем шкільних курсів географії. Як правило, краєзнавчий матеріал – це результат дослідницької (науково-дослідницької) роботи учня під керівництвом вчителя, а також дослідження вчителя. Зібрана краєзнавча інформація може бути представлена на уроках географії у вигляді рефератів, повідомлень тощо.

Вивчення природи і багатств рідного краю дає можливість зрозуміти значення господарської діяльності населення краю, збагнути взаємозв'язок людини з природою. Робота з вивчення природи рідного краю у різних вікових групах дітей є могутнім засобом виховання в учнів цінних моральних якостей, насамперед національної

свідомості, любові до своєї Батьківщини. Краєзнавчі знання мають важливе значення в пізнанні географії свого краю. Вони формують риси патріотизму в учнів, пробуджують інтерес до пізнання місцевості, в якій вони проживають, і до своєї країни

Доки дитина дивується красою світу, дивиться на нього «з відкритим ротом» — з неї може вийти геніальний художник, поет, композитор, лікар, учитель, фермер. Подорожуючи стежками рідного краю, дитина долає численні перешкоди, виробляючи необхідні риси характеру, вчиться спостерігати, здійснювати свої маленькі відкриття, аналізуючи складні відносини між природою і людиною. Цей процес досить активно впливає на розвиток підростаючої особистості, її соціалізації, громадянської зрілості, фізичних якостей. Крім того, кожний туристичний похід — це цікаві зустрічі, незабутні вечори біля вогнища, на якому закипає духмяна юшка, гітара, жарти, свіже повітря і гарний настрій. Під терміном «рідний край» розуміють територію своєї адміністративної області, краю, держави, яка вивчається як за навчальною програмою, так і під час походів і екскурсій, а також шляхом знайомства з краєзнавчою літературою і картографічними матеріалами. По-перше, знати і розуміти основні закони природи. У природі немає нічого безмежного. Відсутні в ній явища, якими людина могла б зневажати. Сама людина лише частинка, хоч безумовно і найдосконаліша, великого світу природи. Щоб був збережений цей світ, необхідно зберегти всю різноманітність рослин і тварин, всі природні компоненти, що вас оточують. Краєзнавство у шкільному закладі варто розглядати як організовану і керовану вчителем багатогранну пізнавальну, пошуково-дослідницьку, суспільно-корисну працю дітей, спрямовану на комплекс вивчення рідного краю (природа, побут, господарство, культура), з посильною участю їх в охороні та збереженні здобутків національної культури і навколишньої природи. Краєзнавство є однією з важливих основ у зміцненні зв'язку школи з життям, працею дорослих. Об'єднуючи в собі навчально-пізнавальну, пошуково-дослідницьку і суспільно-корисну діяльність дітей, володіє великим виховним потенціалом. Це зумовлене насамперед тим, що природа, суспільне життя і праця, економіка, культура, історичне минуле рідного краю —

невичерпні джерела пізнання, формування національної самосвідомості і світоглядної позиції особистості, та всебічного і гармонійного її розвитку.

На уроках, вивчаючи тему «Рідний край – мала Батьківщина», п'ятикласники відповідають на запитання: Чому село Перемилів – наша «мала Батьківщина»?

Результативність представленого досвіду

Досвід роботи свідчить, що роль краєзнавства в курсі географії зменшується. Проте я розглядаю краєзнавство не як тимчасовий компонент методики навчання, а як систематичну, цілеспрямовану навчальну та навчально-пошукову діяльність школярів і вчителя. Знання про свою місцевість відіграють важливу роль як база порівняння, як своєрідний еталон при вивченні інших частин світу та регіонів. Краєзнавчий принцип передбачає систематичне виявлення зв'язків будь-якого курсу географії з тими знаннями, які отримують учні в результаті безпосереднього дослідження краю.

Умовою успішного застосування краєзнавчого принципу при вивченні географії є забезпечення певної системи навчально-пошукової діяльності школярів. Поступово і систематично розширюється сфера такого пошуку як у територіальному, так і в смисловому розумінні. Учні з часом розвивають свої вміння самостійно розкривати географічні закономірності, зростає інтерес до знань, у найбільш здібних дітей формується прагнення глибше проникнути в суть процесів і явищ географічної оболонки. Виникають психолого-педагогічні умови для організації краєзнавчої діяльності школярів, яка може мати певну науково-практичну значущість.

Досвід роботи свідчить, що краєзнавча робота при вивченні географії може бути ефективною лише за умови узгодження навчальних досліджень у природному середовищі зі змістом, структурою та основними завданнями шкільного курсу.